Vecumu bibliotēkas darba pārskats par 2018.gadu

Saturs

1. Vispārīgs bibliotēkas darbības raksturojums **3**

2. Finansiālais nodrošinājums **4**

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums **6**

4. Personāls **7**

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība **7**

6. Uzziņu un informācijas darbs **8**

7. Krājums **10**

8. Darbs ar bērniem un jauniešiem **12**

9. Novadpētniecība **14**

10. Publicitāte **15**

11. Sadarbības tīkla raksturojums **16**

Pielikumi **18**

1. Vispārīgs bibliotēkas darbības raksturojums

Bibliotēka pildīja savu galveno misiju – visiem pagasta iedzīvotājiem 2018.gadā tika nodrošināta neierobežota vajadzīgās literatūras un informācijas saņemšana, sniedzot pieejamus bezmaksas un maksas bibliotekāros, bibliogrāfiskos un informācijas pakalpojumus. Bibliotēkā reģistrēti 127 lietotāji, kuri kopumā bibliotēku apmeklējuši 1943 reizes. Kopējais iespieddarbu izsniegums sastāda 6100 vienības (izsniegtas 1701 grāmatas un 4399 periodiskie izdevumi). Skaitļi ir palielinājušies visās pozīcijās. Tika piestrādāts pie iedzīvotāju bibliotekāro pakalpojumu procentuālā aptvēruma. Turpinājās darbs attālākajā grāmatu, periodikas izsniegšanas punktā. Tika ievirzīts darbs bibliotekāro pakalpojumu sniegšanai mājās. Tika nodrošināta IT darbošanās, sekmētas lietotāju iemaņas un prasmes e-vidē. Bezmaksas sabiedriskais interneta pieejas punkts nodrošināja iedzīvotājiem ātri atrast vajadzīgo informāciju. Sniegti arī citi maksas pakalpojumi – skenēšana, drukāšana un kopēšana. Viens no bibliotēkas darba virzieniem ir novadpētniecība. Bibliotēkā ir neliels novadpētniecības fonds, kurš tiek papildināts ar jaunākiem materiāliem. Konkrēti 2018.gadā to izmantoja vietējā rakstniece, kurai tapa darbs par izvestajiem Latvijas iedzīvotājiem uz Sibīriju, dažiem interesentiem novadpētniecības fondā atrastā informācija bija noderīga dzimtas koka veidošanā. Bibliotēka veica grāmatu, literatūras un bibliotēkas popularizējošus pasākumus. Regulāri tika izliktas literatūras izstādes ievērojamām personībām – jubilāriem. Valodas dienai veltītajā pasākumā tika popularizētas grāmatas par valodas kopšanu. Domāts par mazgadīgo bērnu un viņu vecāku piesaisti bibliotēkai (pasākums "Mans pirmais bibliotēkas apmeklējums"). Bibliotekāro pakalpojumu sniegšanā skolēnu auditorijai tika izmantotas mazās darba formas. Aktīvāko lasītāju sanākšanas reizēs tika runāts par izlasīto, popularizētas jaunās grāmatas. Bibliotēka kalpo vietējiem iedzīvotājiem kā socializācijas vieta, kur ārpus mājas var satikt cilvēkus, parunāties, pārspriest jaunumus, padalīties vērtējumā par izlasīto, ieklausīties līdzcilvēku dzīves pieredzē, dāvāt citiem arī savas dzīves „receptes".

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā nav notikušas, bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. Finansiālais nodrošinājums

Tabula "Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums"

	2016	**2017**	**2018**
Kopā (EUR)	8022	8740	8871
Pašvaldības finansējums	7845	8578	8801
Citi ieņēmumi:	177	162	70
t. sk. maksas pakalpojumi			
t. sk. ziedojumi un dāvinājumi	177	162	70
t. sk. VKKF finansējums			
t.sk. citi piešķīrumi			

Attēls "Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums"

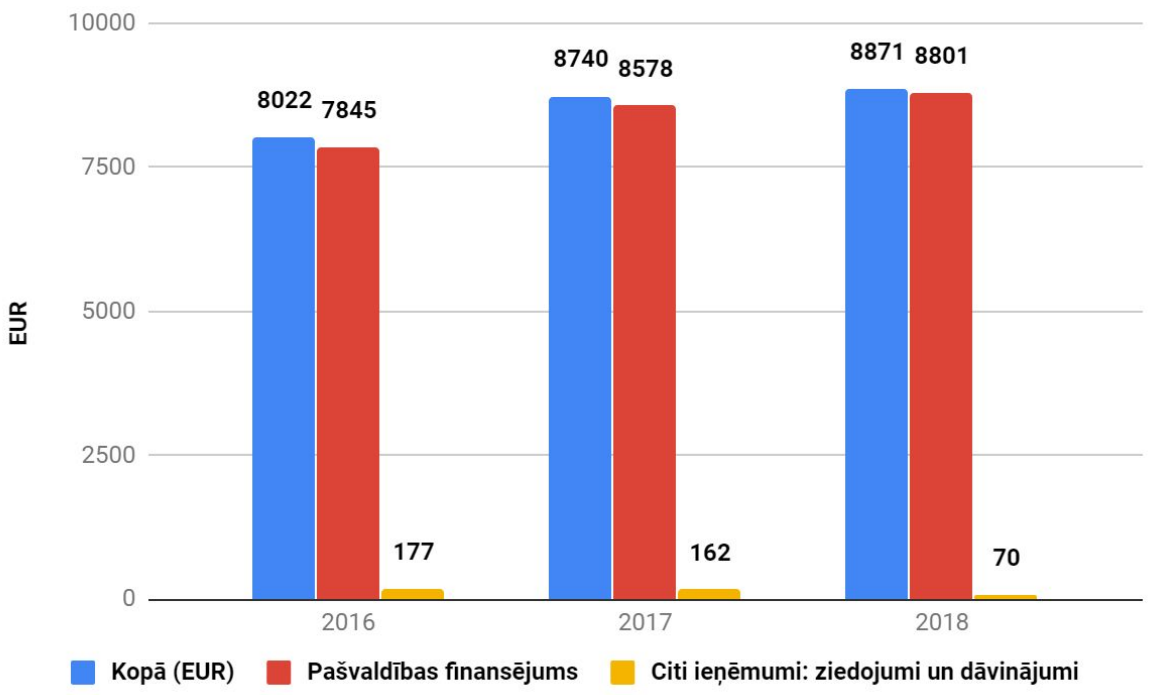

Salīdzinot ar 2017. gadu, 2018.gadā bibliotēkas finansiālais nodrošinājums ir krities par EUR 602. Ja 2017. gadā bibliotēkas finansiālais nodrošinājums sekmēja bibliotēkas izaugsmi, tad 2018. gadā tas tikai nodrošina bibliotēkas pamatfunkciju veikšanu. Tomēr Viļakas novada

pašvaldība 2018.gadā pietiekami piešķīra naudas līdzekļus biroja precēm, krājuma komplektēšanai, komunālajiem pakalpojumiem, kārtridžu iegādei, darbinieku atalgojumam.

Attēls "Bibliotēkas izdevumi"

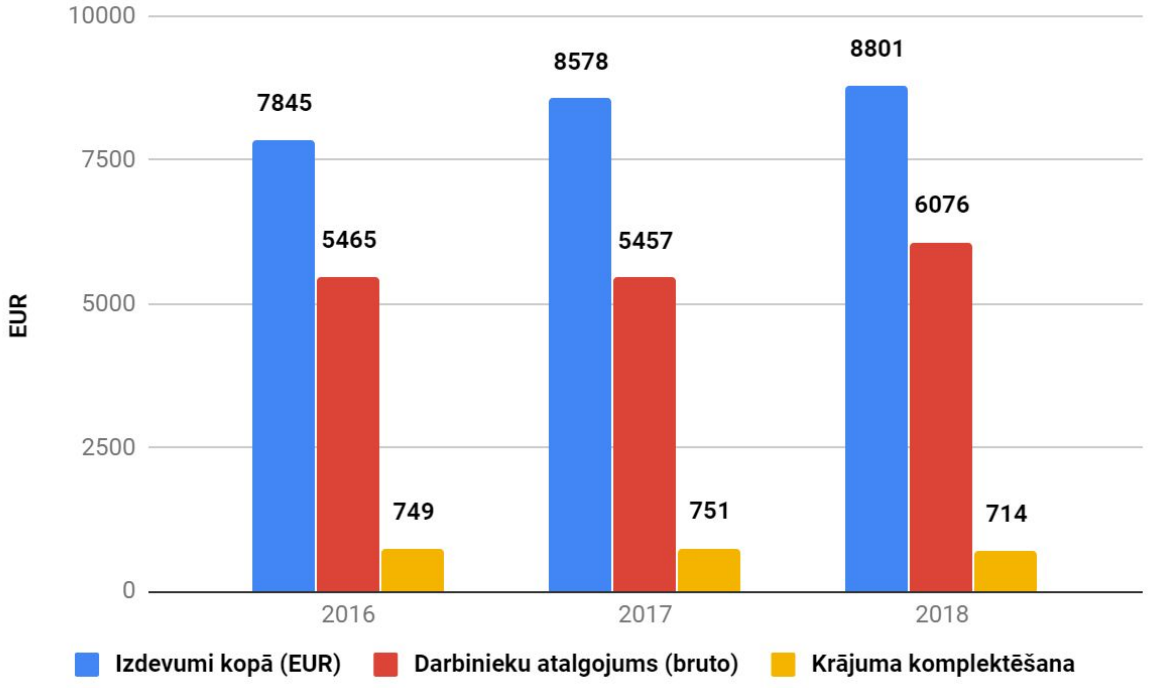

Pašvaldības piešķirtais finansējums bibliotēkai katru gadu palielinās. Sakarā ar minimālās algas palielinājumu valstī, pašvaldībai jārod risinājums pacelt algu arī bibliotēku darbiniekiem, iestāžu vadītājiem. Pēdējos gados Viļakas novada pašvaldība šim jautājumam pieiet ļoti atbildīgi, jo netiek samazinātas bibliotekāro darbinieku slodzes, bet tiek palielināts finansējums pozīcijā "Darbinieku atalgojums (bruto)".

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

Telpas ir ļoti siltas un gaišas (lieli logi, dienas apgaismojums). Tomēr kosmētiskais remonts būtu nepieciešams, kuru tuvākajos gados arī veiksim.

Bibliotēkas iekārtas un aprīkojums

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)	Vērtējums	Piezīmes
Datori		3		Dators VECTOR AK09.M18, monitors Samsung SyncMaster 740B 2008 x 3 (B.M. Geitsu fonda līdzfinansētā publisko b-ku attīstības projekts)
Dators	1		Interneta ātrums 4,01MB	Procesors FQC-06939 Monitors LG 2017
Plānie klienti				
Krāsu printeris	1	1		Laser Jet 300 color M351a 2012
Printeris (melnbaltais)	1			HP Laser Jet 1018 2008
Skeneris	1			Canon Scane Lide25 2009

Bibliotēka saviem lietotājiem informācijas ieguvei var piedāvāt publisko bibliotēku attīstības projekta ietvaros 2008.gadā piešķirtos datorus. Protams, šie datori 10 gadu laikā gan fiziski, gan „garīgi" ir nolietojušies. Tāpēc nebija nekāds pārsteigums, ka kādā dienā tie pārstāja darboties. Ar Balvu CB IT speciālista gādību, datori tika dabūti „pie dzīvības".. Datoru darba kvalitāte ir daļēji uzlabojusies – attēli un burti vairs nedubultojas vai nerada ēnu, bet tāpat tie strādā lēni. Veicot lietotāju aptauju, klienti bija vairāk neapmierināti nekā apmierināti ar interneta ātrumu. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, datorus izmanto daudz mazāks apmeklētāju skaits. Pakalpojums skenēšanā ir svarīgs, jo to izmanto gan pārvaldes, gan sociālā dienesta darbinieki. Arī skeneris ir pievienots „aizvēsturiskam" datoram, no kura praktiski nevar nosūtīt e- vēstuli ar pievienotu dokumentu. Tāpēc, lai ieskenēto dokumentu nosūtītu, tas sākumā ir jāsaglabā zibatmiņā, un tad to var izdarīt no cita datora. Viļakas novada domes IT speciālistam neizdevās 2009.gada skeneri pieslēgt bibliotēkas jaunākajam 2017.gadā iegādātam datoram. Vajadzīgs ir jaunāka izlaiduma skeneris. Tika iegādāti trīs krāsainie kārtridži, lai nodrošinātu krāsainās izdrukas. Secinājums: bibliotēkai ir vajadzīgi 2 jauni vai mazlietoti datori, jauns skeneris.

4. Personāls

Bibliotēkā strādā 1 darbiniece uz 0,8 slodzēm ar augstāko bibliotekāro izglītību (iegūtu līdz 1993.gadam). Darbiniece piedalījās Balvu rajona Centrālās bibliotēkas organizētajos kursos un semināros.

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Tabula "Bibliotēkas pamatrādītāji"

	2016	**2017**	**2018**	**% salīdzinot ar iepr. gadu**
Lietotāju skaits	130	120	127	-8%, +6%
t. sk. bērni	34	31	40	-9%, +29%
Bibliotēkas apmeklējums	1602	1718	1943	+7%, +13%
t. sk. bērni	270	228	268	-16%, +18%
Virtuālais ap meklējums	771	1286	1730	+67%, +35%
Sociālo tīklu apmeklējums (skatījumi)				
Izsniegums kopā	5585	5005	6100	-10%, +22%
t. sk. grāmatas	1205	1243	1701	+3%, +37%
t. sk. periodiskie izdevumi	3369	3742	4399	+11%, +16%
t. sk. bērniem	318	343	534	+8%, +57%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pašvaldībā	25	25	27	0%, +8%
t. sk. bērni līdz 18 g.(jauna sadaļa)*	**43**	46	67	+7%, +46%
Iedzīvotāju skaits	516 (79 bērni līdz 18 gadiem)	483 (68 bērni līdz 18 gadiem)	468(60 bērni līdz 18 gadiem)	-6%, -3% (-14%, -12%)

Kā redzams tabulā „Bibliotēkas pamatrādītāji", skaitļi ir auguši pilnīgi visās pozīcijās. Tas ir ļoti iepriecinoši. Šādai pozitīvai rādītāju augšupejai ir vairāki iemesli:

1. Tika reģistrēti pilnīgi visi bibliotēkas apmeklētāji, arī tie, kas bibliotēkā iegriezās gadā vienīgo reizi.
2. Varbūt pats galvenais, bet pieļauju, ka ne pats labākais iemesls skaitļu pieaugumam ir tas, ka no atvaļinājuma esmu izmantojusi tikai 2 nedēļas.

3. Vadoties pēc aptaujas un iedzīvotāju piekrišanas tika uzsākta bibliotekāro pakalpojumu sniegšana mājās. 2019.gadā šī darba forma tiks attīstīta tālāk un plašāk.
4. Regulāri tika strādāts ar kavētājiem, kas sekmēja grāmatu biežāku apmaiņu, vajadzības gadījumā iespieddarbiem nodošanas termiņš tika pagarināts.
5. Bibliotēkas pakalpojumus izmanto joprojām tie jaunie cilvēki, kuri sen jau dzīvo Rīgā vai citā kādā lielākā pilsētā, bet ir sava novada, bibliotēkas patrioti, bērni brauc pie vecmāmiņām, brīvdienās apmeklē bibliotēku.
6. Visu gadu darbojās ārējās apkalpošanas punkts attālākajā ciemā. Tomēr atsauksme no iedzīvotāju puses varēja būt daudz lielāka. Izsniegšanas punktā tika piegādātas grāmatas un periodika latviešu valodā. Ciemā, kurā darbojās bibliotekāro pakalpojumu punkts, ir daži krievu tautības iedzīvotāji, kas nepārvalda latviešu valodu. Viņu vēlme bija saņemt presi un grāmatas krievu valodā. 2018. gadā tika izsniegti visi periodikas fondā atrodošies agrāko gadu izdevumi svešvalodā: laikraksts „ 7 cynepcekpemob" u.c., arī no grāmatu krājuma atradās vēl nelasīti eksemplāri. Protams, pastāv iespēja iespieddarbus svešvalodā paņemt uz laiku arī no citām bibliotēkām, bet iepriekšējo gadu ne tik labā pieredze, kad lasītāji pazaudēja dažus žurnālus, neiedrošināja mani izmantot citu bibliotēku fondus. Tomēr 2019. gadā saņemšos, pārvarēšu neuzticību lasītājiem un viņiem piegādāšu lasāmvielu krievu valodā no citām bibliotēkām. Iespieddarbi krievu valodā, kurus uz laiku izsniegs, piemēram, Balvu CB vai Viļakas novada bibliotēka, nebūs tie jaunākie, bet iepriekšējo gadu. Ikvienam bibliotēkas apmeklētājam gribas saņemt aktuālu informāciju, tāpēc bibliotēkai ir pasūtīts žurnāls „Ļubļu", tiek apsvērta iespēja atkal pasūtīt laikrakstu „7 cynepcekpemob", kuru labi lasīja arī latviešu lasītājs.
   Sevišķi straujš rādītāju kāpums bija pozīcijā „bērni".

6. Uzziņu un informācijas darbs

Informācija un uzziņas tika sagatavotas un sniegtas dažādām lietotāju grupām, kā piemēram, skolēniem, pārvaldes darbiniekiem, zemniekiem, mājsaimniecēm, bezdarbniekiem, studējošām personām. Bibliotēkas apmeklētājiem bija vajadzīgas grāmatas par ārstniecības augiem, ceļu satiksmes noteikumos, grāmata darbam ar programmu

“Windows vista’2010”, detektīvi krievu valodā, dzejoļi Kristību svētkiem, grāmatas un informācija par vistkopību, bija vajadzīga informācija par konkrēta ēdiena pagatavošanu. Vairākos gadījumos bibliotēkas apmeklētājiem tika ieteikta daiļliteratūra. Pasākumu sagatavošanai pārvaldes darbiniecēm bija vajadzīgi materiāli par Līgo svētkiem un valodas vēsturi.

Plašs darba lauks bija arī IT jomā. Tika sniegta palīdzība dokumentu skenēšanā, izdrukā, dokumentu pievienošanā vēstulēm, lejupielādē ZIB atmiņā, portālu atvēršanā. Visaktīvāk IT pakalpojumus izmantoja kāds zemnieks, kuram sniedzu palīdzību gan EPS, gan LDC atvēršanā, ziņojumu nosūtīšanā, krotāliju pasūtīšanā, konta pārskatu izdrukā, lai varētu aizpildīt ieņēmumu – izdevumu žurnālu, un dokumentu izdrukā bioloģiskajai pārbaudei. Skenēšanas pakalpojumu izmantoja pagasta pārvalde un sociālais dienests. Plaši izdrukas pakalpojumu izmantoja citas lietotāju grupas, arī studenti. Kopā tika veiktas aptuveni 144 izdrukas, 49 dokumenti ieskenēti, pievienoti dokumenti vēstulēm – 44, 18 dokumenti nokopēti. IT prasmes tiek mācītas individuāli, ja lietotājs izsaka šādu vēlēšanos.

2018.gadā bibliotēkā notika nodarbības bezdarbniekiem, kurus vadīja mentors. Nodarbību galvenais uzdevums bija bezdarbniekus virzīt darba tirgū. Tika skatīti darba piedāvājumi gan internetā, gan laikrakstā “Vaduguns”.

Studējošām personām, ja tās atnāk ar vajadzīgās literatūras sarakstu, tiek izmantots Balvu CB elektroniskais katalogs. Jebkuram lasītājam ir iespēja elektroniskajā katalogā apskatīt un pasūtīt sev vēlamo iespieddarbu. Elektroniskajā katalogā ir iespēja atrast grāmatu sarakstu par interesējošo tematu. 2018.gadā šādu uzziņu bija maz.

Bibliotekāro darbu veikšana nav saistīta ar “Alisi”

Bibliotēkā ir pieejams Viļakas novada domes izdevums “Viļakas novadā”, kas informē par Viļakas novada pašvaldības darbību, lēmumiem, pašvaldības iestāžu aktivitātēm un dažādiem notikumiem. Bibliotēkā ir pieejami LLKC informatīvie materiāli “Lauku lapa”, “Zivju lapa”. Valsts un pašvaldības vienotā apkalpošanas centra informācija par sniegto pakalpojumu klāstu, bukleti ar e- pakalpojumu aprakstiem, Latvenergo buklets par pašapkalpošanās portālu elektrum.lv, informācija par bezmaksas datu bāzēm, Balvu CB elektronisko katalogu. Lasītavas sektorā uz galda blakus informatīvajam izdevumam “Viļakas novadā” izlikti Ziemeļlatgales laikraksta “Vaduguns” pēdējie numuri.

Tabula "SBA rādītāji"

SBA	2016	2017	2018
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	62	79	0
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	0	4	4

Ja iepriekšējos – 2016. un 2017. gadā SBA pakalpojums tika izmantots ļoti aktīvi, tad 2018. gadā izdevumi no citām bibliotēkām netika pieprasīti. 2019.gadā šo situāciju uzlabošu, jo ārējam izsniegšanas punktam ir vajadzīgi iespieddarbi krievu valodā, kas tiks ņemti no Balvu CB vai Viļakas novada bibliotēkas.

7. Krājums

Tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2016	2017	2018
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	749	751	714
t. sk. grāmatām	406	571	286
t. sk. bērnu grāmatām	25	92	73
t. sk. periodiskajiem izdevumiem	343	342	355
Finansējums krājumam uz 1 iedz. pašvaldībā	1,45	1,55	1,53
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā Jauna sadaļa!	918	913	784

`

Krājuma komplektēšanā, pirmkārt, tiek ņemtas vērā lasītāju vēlmes. Izvērtējot bibliotēkas apmeklētāju pieprasījumus daiļliteratūrā, esmu secinājusi, ka lasītāji vienlīdzīgi lasa gan oriģinālliteratūru, gan tulkotos daiļdarbus. Tāpēc arī grāmatu iepirkums šajās pozīcijās ir gandrīz vienlīdzīgs: fonds papildināts par 13 izdevumiem oriģinālliteratūrā, bet pozīcijā „cita literatūra" iegādātas ir 20 grāmatas. Starp daiļliteratūrā iegādātajām grāmatām nav tikai viegli lasāma literatūra, bet ir dzimtu romāni, dzīvesstāsti, psiholoģiska rakstura daiļliteratūra, vēsturiski romāni un cita vērtīga literatūra. Trešais lielākais pirkums ir bērnu un jauniešu mērķauditorijai. Šogad tās ir 12 grāmatas. Priekšroku dodu grāmatu iepirkumam internetā. Pasūtījumus iesniedzu IK „Virja". Jauno grāmatu sarakstu sastādu ļoti atbildīgi, rūpīgi

izvērtēju katru grāmatu, pārlasot vēlreiz un vēlreiz to anotācijas. Krājuma komplektēšanā vadījos pēc krājuma komplektēšanas politikas dokumenta (pievienots pielikumā).

Nozaru literatūras fonds 2018.gadā tiek papildināts tikai ar 6 grāmatām. Iepriekšējos gados nozaru literatūras fonds tika papildināts dāvinājumu ceļā, bet 2018.gadā dāvinājumi ir krietni sarukuši. Pieaugot grāmatu dārdzībai, nozaru literatūrā no pašvaldības līdzekļiem tiek iegādāts mazāks grāmatu skaits, jo grāmatas nozaru literatūrā lasītājs pieprasa retāk. Aktuālāko informāciju populārās nozarēs, kā, piemēram, dārzkopībā, mājturībā, puķkopībā, lopkopībā, celtniecībā u.c., lasītājs iegūst no žurnāliem, kas abonēti ir plašā apjomā. Pieprasījums pēc periodiskajiem izdevumiem katru gadu ir bijis ļoti augsts. To mēs redzam arī literatūras izsniegumā. Periodikas fonds 2018.gadā tika papildināts par 277 žurnāliem. Informāciju par interesējošo jautājumu jebkurā nozarē varam meklēt internetā, elektroniskajā katalogā atrast grāmatu sarakstu un caur SBA tās pasūtīt.

Tabula "Krājuma rādītāji"

	2016	**2017**	**2018**
Jaunieguvumi kopā	280	296	332
t. sk. grāmatas	73	73	54
t. sk. latviešu daiļliteratūra	27	21	13
t. sk. bērniem	6	15	12
Izslēgtie dokumenti	829	439	315
Krājuma kopskaits	5780	5637	5654
Grāmatu krājuma apgrozība	0,21	0,3	0,4
Periodisko izdevumu apgrozība	2,73	2,61	3,15

2018.gadā krājums ir papildināts ar mazāku skaitu grāmatām nekā iepriekšējos gados. Salīdzinot ar 2017.gadu, 2018.gadā grāmatas mazāk ir iegādātas gan latviešu daiļliteratūrā, gan bērnu literatūrā, bet tomēr kopējais krājumam pievienoto iespieddarbu skaits ir lielāks, jo fondā liels klāsts ir ienācis seriālizdevumu. 2018.gadā inventarizācija bija iesākta, bet netika pabeigta. Grāmatu krājuma apgrozība ir augusi par 0,1, periodisko izdevumu apgrozība – 0,54 vienībām.

Tabula "Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums"

Dabubāze	**2016**	**2017**	**2018**
Letonika	4	9	7
News	0	0	0

Bibliotēkai nav veidotu datubāzu. Bibliotēkā pieejamo datubāzu izmantojums nav biežs. Par pieejamajām datubāzēm pie datoriem ir izvietota uzskatāma informācija (izstāžu nosaukumu veidā, uz A4 gareniski pārlocītām cietām lapām). Datubāzu popularizēšana pamatā notiek individuālajās pārrunās ar skolēniem un pieaugušajiem lasītājiem.

Katra mēneša pēdējā darba dienā tiek pārskatīti formulāri ar iespieddarbu pasītēm. Ja uz grāmatu pasītēm atzīmētais termiņš ir iztecējis, tad šo iespieddarbu lietotājam tiek uzzvanīts un atgādināts par nododamajām grāmatām. Atkarībā no bibliotēkas vajadzības pēc iespieddarbiem un lietotāja vēlmes, iespieddarbu termiņu ir iespējams pagarināt.

8. Darbs ar bērniem un jauniešiem

	2016	2017	2018
Bibliotēkā reģistrēti bērni līdz 18 g.	**34**	**31**	**40**
Apmeklējums bērniem līdz 18 g.	**270**	**228**	**268**
Izsniegums bērniem līdz 18 g.	**318**	**343**	**534**

Nodaļas „Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība” tabulā „Bibliotēkas pamatrādītāji” redzam, ka sevišķi straujš pamatrādītāju kāpums ir pozīcijā „Bērni”. Reģistrēto lietotāju skaits ir audzis par 6%, apmeklējums – par 18%, izsniegums pat par 57%, bibliotekārais aptvērums audzis no 7% līdz 46%.

1. Lielāko apmeklējumu nodrošināja vietējie bērni, kuri bibliotēku apmeklēja, lai paņemtu ieteicamo literatūru un interesējošos iespieddarbus, izmantotu internetu, spēlētu spēles, apmeklētu pasākumus.
2. Bērni, kas brīvdienās atbrauc pie savām vecmāmiņām, arī ir aktīvi bibliotēkas apmeklētāji. Tāpēc starp bibliotēkā reģistrētajiem bērniem ir arī personas, kas nav

deklarētas pagastā. Bibliotēkā tika reģistrēts ikviens, arī tas, kurš bibliotēkā iegriezās tikai 1 reizi.

3. Vasaras brīvdienās bibliotēku bieži apmeklēja bērni no daudzbērnu ģimenes. Tie bija 4 bērni, kas bibliotēku regulāri apmeklēja 2-3 reizes nedēļā, neskatoties uz to, ka viņi dzīvoja 3 km no bibliotēkas, un ne katram no viņiem bija velosipēds.
4. Pašiem mazākajiem lasītājiem tika sarīkots pasākums „Mans pirmais bibliotēkas apmeklējums". Pasākums bija adresēts 2-3 gadus veciem bērniem un viņu vecākiem. Uz pasākumu ieradās 3 ģimenītes.
7. Regulāri tika strādāts ar lasītājiem, kas kavēja grāmatu nodošanas termiņu. Tas sekmēja grāmatu biežāku apmaiņu. Vajadzības gadījuma iespieddarbiem tika pagarināts nodošanas termiņš.
8. Iemesls skaitļu pieaugumam ir tas, ka no atvaļinājuma esmu izmantojusi tikai 2 nedēļas.

Arvien retāk bibliotēkā iegriežas vecāko klašu skolēni. Tas notiek tikai tad, ja ir vajadzīga kāda ieteicamās literatūras grāmata vai arī materiāli zinātniski pētnieciskajam darbam.

Bērnu literatūras fonds tika papildināts ar 12 jaunieguvumiem, tas ir par trim grāmatām mazāk nekā 2017.gadā, bet par 6 grāmatām vairāk nekā 2016.gadā. Nedaudzas grāmatas tika iegādātas arī jauniešu mērķauditorijai. Tie pamatā bija nelieli romāni par jauniešu attiecībām.

2018.gadā tika abonēts žurnāls „Ilustrētā junioriem".

Pieaugušo lasītāju skaits ir 2 reizes lielāks nekā reģistrēto bērnu skaits, bet nopirkto grāmatu skaits piaugušajiem ir 3,6 reizes lielāks nekā bērniem iegādātie izdevumi. Attaisnojumu palīdz gūt tas faktors, ka pieaugušo apmeklējums ir 7 reizes lielāks. Ņemot vērā reģistrēto pieaugušo skaitu un apmeklējumu un reģistrēto bērnu skaitu, bērnu apmeklējumam būtu jābūt 972 (1943:2), bet tas ir tikai 268, salīdzinot ar pieaugušo apmeklējumu, proporcionāli tam jāaug vismaz 3,5 reizes.

Lai sekmētu bērnu apmeklējumu:

1. Bērnu mērķauditorijai adresēto jaunieguvumu skaits nedrīkst būt mazāks par 25 eksemplāri.
2. Vairāk līdzekļi jātērē alternatīvo lietu (spēles, puzles, diski) komplektēšanai.
3. Jāveido saturiski bagāti, aizraujoši pasākumi

4. Jāstrādā ar bērniem un bērnu vecākiem, kuri reti apmeklē bibliotēku vai to neapmeklē nemaz. Ja neatnāk uz vienu pasākumu, tad atkal ir jāaicina uz nākamo, jāpastāsta, kas pasākumā interesants notiks. Ir ģimenes, kuras neapmeklē bibliotēku un kurās aug bērni, un tie varētu būt potenciālie bibliotēkas lietotāji. Katrs no viņiem ir ļoti gaidīts bibliotēkā.

Kā citus gadus, tā arī 2018.gadā tika veikts uzziņu un informatīvais darbs priekš skolēniem un jauniešiem. Apmēram 11 bērni pieprasīja ieteikto literatūru. Ir tāda sajūta, ka gadu no gada ieteicamā literatūra jālasa arvien mazāk un mazāk. Daļa bērnu izvēlējās sev tīkamāko grāmatu bez īpaša pamudinājuma. Tika strādāts ar mazām skolēnu grupām (2-3 bērni), lai informētu par jaunajām grāmatām, žurnālu „Ilustrētā junioriem", aktuālām literatūras izstādēm, pieejamām datubāzēm, vietni filmas.lv un citiem informācijas avotiem. Vecāko klašu audzēkne lūdza sameklēt grāmatas un materiālus par stresu, kas bija viņas zinātniski pētnieciskā darba temats. 2018.gadā bērni rakstīja padziļinātus darbus par maizi, igauņu literatūru. Tika meklēta informācija par Balviem un Latviju.

Balvu rajona CB Bērnu literatūras nodaļai tika nodotas grāmatas: A.Irbe, S. Lindenberga „Bērns runāt mācās ģimenē" un A. Manfeldes grāmata „Kurš no mums lidos?" – „Bērnu Žūrijas" darbam.

Veiksmīgas lasīšanas veicināšanas aktivitātes ir pasākumi: „Mans pirmais bibliotēkas apmeklējums". Pasākums „Mans pirmais bibliotēkas apmeklējums" ir domāts 2-3 gadus veciem bērniņiem un viņu vecākiem. Mērķis ir iepazīstināt vecākus ar bērnu grāmatu krājumu: dažādām ābecēm, skanošām grāmatām, pasaku grāmatām, ar spēlēm. Ir literatūras izstāde, kura vecākiem piedāvā grāmatas bērnu audzināšanā. Šajā pasākumā tiek popularizētas grāmatas, kuras noder vecākiem darbojoties kopā ar bērnu. Savukārt pasākums „Manas pirmās grāmatiņas" adresēts ir tiem bērniņiem, kuri ir iemācījušies patstāvīgi lasīt.

9. Novadpētniecība

Tiek vākti materiāli par dzimtā pagasta ievērojamām personībām un ievērojamiem notikumiem, galvenokārt no vietējiem laikrakstiem. Pēc tam šie materiāli tiek izkārtoti pa mapēm. Veidojas pamatbāze, kuru izmantojot skolēni vai citas personas var veikt zinātniskus pētījumus, veidot autobiogrāfiskus rakstus, vākt ziņas dzimtas kokam un radīt citus darbus.

Alīnas Uzkliņģes (Bogdanovas) zinātniski pētnieciskais darbs „Borisovas ciems", konkrēti sadaļa par Staņislavu Cunski, noderēja vairākiem bibliotēkas apmeklētājiem:

1. Tālu ceļu mērojuši, bibliotēkā bija iegriezušies Cunsku dzimtas pārstāvji, kuri nokopēja materiālu par Staņislavu Cunski, lai to izmantotu dzimtas koka veidošanā.
2. Ar zinātniski pētnieciskā darba sadaļu par krietno zemnieku, strādīgo vīru Staņislavu Cunski iepazinās arī bibliotēkas vadītāja, lai veidotu uzrunu pie Staņislava Cunska piemiņas plāksnes, sakarā ar piemiņas brīdi 14.jūnijā.
3. Rakstniece Santa Mežābele materiālu par Staņislavu Cunski izmantoja grāmatas „Vilkam cēla dvēselīte" tapšanā. Šī grāmata ir vēl viens vēsturisks piemineklis izvestajiem – šoreiz par Vecumu puses izsūtītajiem. Šī grāmata ir papildinājusi novadpētniecības krājumu.

Grāmatas „Vilkam cēla dvēselīte" atvēršanas svētki notika Borisovas TN. Uz pasākumu autorei tiek lūgti grāmatas varoņi, arī tie, kas grāmatai palīdzēja tapt un visi pārējie interesenti. Šā pasākuma organizēšanā savu artavu deva arī bibliotēka.

2018.gada aprīlī Vecumu bibliotēkā notika seminārs Viļakas novada bibliotekāriem un bija veltīts novadpētniecības jautājumiem. Seminārā piedalījās Balvu CB novadpētniecības speciāliste Sarmīte Vorza. Semināra dalībnieki skatījās mapes ar savāktajiem materiāliem un arī albumus par 80-to gadu pagasta saviesīgo dzīvi un uzdeva jautājumus novadpētniecības speciālistei par krājuma glabāšanu, noformēšanu un foto digitalizāciju. Viļakas novada bibliotēkas vadītāja Rutta Jeromāne ir Vecumu pagasta novadniece, dzimusi Slīpaču ciemā, tāpēc viņa dalījās savās atmiņās par savu dzimto ciemu un uzdāvināja bibliotēkai elektroniskā versijā kādreizējās VVĢ audzēknes Daces Kokorevičas pētījumu par Slīpaču ciemu.

10. Publicitāte

Tekstus un bildes par bibliotēkā notikušajiem pasākumiem nosūtīju Viļakas novada mājas lapai. Raksti un attēli tika nopublicēti Viļakas informatīvajā izdevumā „Viļakas novadā". Uzsākts darbs pie mājas lapas sakārtošanas.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

2018.gadā Viļakas novada Vecumu bibliotēkai sadarbība ir bijusi:

1. ar Vecumu pagasta pārvaldi:
    - nodrošinājusi bibliotēkai komunālo pakalpojumu sniegšanu,
    - dažādu preču piegādi,
    - jaunieguvumu atvešanu no Balvu Centrālās bibliotēkas Grāmatu apstrādes nodaļas,
    - dokumentu nogādi Viļakas novada domes grāmatvedībā
2. ar pagasta pārvaldes Tautas namu:
    - kopīgi organizēti pasākumi,
    - materiālu (grāmatu, periodikas) izsniegšana svētku uzrunu sagatavošanai, kā arī par svētku tradīcijām, organizēšanu, telpu rotāšanu
3. ar Viļakas novada domi IKS nodaļu:
    - plānoto darbu popularizēšana,
    - koriģē, iesaka vajadzīgos darbus
4. ar informatīvā laikraksta "Viļakas Novadā" redakciju:
    - Vecumu pagasta novadpētniecības materiālu popularizēšanā,
    - notikumu bibliotēkā un Tautas namā atspoguļošana avīzē
5. ar Balvu Centrālo bibliotēku, kas nodrošina:
    - saņemt konsultācijas bibliotekārajā darbā,
    - saņemt informāciju par bibliotēku darba aktualitātēm,
    - tālākizglītības iespējas, noklausoties CB organizēto lektoriju
    - kultūrvēsturisko studiju un profesionālās pieredzes apmaiņas iespējas, apmeklējot citu novadu kultūrvēstures muzejus, citas institūcijas un bibliotēkas,
    - saņemt pakalpojumus grāmatu komplektēšanā, apstrādē un statistiku gada beigās
    - grāmatu un periodikas saņemšanu caur SBA
6. ar Viļakas novada bibliotēku, kas nodrošina:
    - tikšanos ar grāmatu autoriem,

- grāmatu un periodikas saņemšanu caur SBA,
- kopējus pasākumus gan bibliotekārajā darbā, gan novada kultūrvēsturisko objektu apmeklējumā

7. ar Viļakas novada muzeju
    - Vecumu bibliotēkas popularizēšanā

Pielikumi

Viļakas novada Vecumu bibliotēkas Krājuma attīstības koncepcija

Viļakas novada Vecumu bibliotēkas Krājuma attīstības koncepcija izstrādāta, pamatojoties uz bibliotēku darbu reglamentējošiem dokumentiem:

Bibliotēku likums,

LR MK noteikumi Nr.415 „Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi",

LR MK noteikumi Nr.355 „Vietējās nozīmes bibliotēku tīkla darbības noteikumi",

Krājuma veidošanas vadlīnijas Latvijas bibliotēkām.

Bibliotēkas grāmatu komplektēšanas galvenais uzdevums ir veidot kvalitatīvu, lietotāju pieprasītu krājumu, kurš nodrošinātu Vecumu pagasta iedzīvotājiem piekļuvi informācijai gan drukātā, gan elektroniskā formātā, veicinātu izglītības iespējas, konkurētspēju darba tirgū un saturīgu brīvā laika pavadīšanu. Bibliotēkas krājumam jāatbilst vietējās sabiedrības interesēm un vajadzībām.

Krājuma komplektēšanas politika ietver krājuma profila analīzi – krājuma raksturojums pēc iespieddarbu un citu dokumentu satura, veidiem, izdošanas laika, valodas, vērtības u.c. specifiskiem aspektiem. Profilu nosaka bibliotēkas uzdevumi un lasītāju pieprasījumi.
Krājuma komplektēšana ir katras bibliotēkas pamatpakalpojums, un no tā ir atkarīgi pārējie bibliotēkas pakalpojumi.

Krājuma komplektēšanas pamatprincipi:

- mūsdienīgu informācijas iespēju pieejamības garantēšana ikvienam iedzīvotājam, neatkarīgi no viņu dzīvesvietas vai materiālā nodrošinājuma,
- kvalitāte – bibliotēkas krājuma veidošana atbilstoši teritorijas attīstības interesēm, dāvinājumu izvērtēšana kā saturiskā, tā skaitliskā ziņā.
- aktualitāte – regulāra krājuma papildināšana ar jaunākajiem valstī iznākušajiem izdevumiem iespējami atbilstoši lietotāju pieprasījumam, to regulāri attīrot no novecojušiem un maz izmantotiem iespieddarbiem u.c. dokumentiem,
- piekļuve informācijai gan drukātā, gan elektroniskā formātā,
- mūžizglītības atbalstīšana,
- kultūras mantojuma un novadpētniecības krājuma saglabāšana.
- Lietderīga brīvā laika pavadīšana.

Krājuma komplektēšanas noteicošie faktori:

- lietotāju pieprasījums,
- finanšu līdzekļi,

Krājuma komplektēšanas veidi:

- kārtējā jaunieguvumu komplektēšana,
- retrospektīvā komplektēšana, reģistrējot un izvērtējot lasītāju pieprasījumu,

rekomplektēšana - regulāra un sistemātiska krājuma attīrīšana no saturā novecojušiem, nolietotiem, nepieprasītiem izdevumiem

Vecumu bibliotēkas krājums ir universāls. Tiek komplektēta visu nozaru literatūra (Skat. pielikumā Fonda raksturojumu pēc Conspectus modeļa)

Krājumā nekomplektē:

- Literatūru par vardarbību, pornogrāfiju, melno maģiju, rasistisku un naidu kurinošu literatūru,
- Pamatskolas un vidusskolas mācību grāmatas,
- Īslaicīgas nozīmes literatūru (reklāmas bukletus, partiju programmas)

Padziļināti komplektē nozaru krājumus :

- psiholoģijā,
- medicīnā,
- lauksaimniecībā,
- vēsturē.

Bibliotēkā veido speciālu krājumu- novadpētniecības dokumentu fondu, kurā tiek vākti materiāli par Vecumu pagastu, Viļaku, Viļakas novadu un Latgali.

Prioritātes krājuma komplektēšanā:

- Uzziņu literatūra,
- Oriģinālliteratūra,
- Literatūra bērniem un jauniešiem,
- Literatūra studiju atbalstam,
- Lietotāju pieprasītā daiļliteratūra.

Literatūras atlases kritēriji:

- Atbilstība lietotāju vajadzībām un interesēm,
- Izdevumu kvalitāte,
- Pieprasījums,
- Cena.

Valodu aptvērums:

(Skat. pielikumā Fonda raksturojumu pēc Conspectus modeļa).

Krājuma komplektēšanas avoti:

- pirkumi – grāmattirgotājs I/K Virja ,
  grāmatveikals Zvaigzne ABC (atlaižu akciju laikā),
- dalība projektos – VKKF projekti, LNB projekti,
- dāvinājumi - privātpersonu, iestāžu un organizāciju dāvinājumi,

Dāvinājumu pieņemšanas kritēriji:

- Aktualitāte –paaugstināta pieprasījuma literatūra
- Izdošanas gads – pēdējie 5 gadi, ja izdevums nav krājumā,
- Valoda - latviešu, svešvalodās,
- Izdevuma nolietojuma pakāpe – mazlietotas
- Bibliotēkai ir tiesības saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām iestādēm un apmeklētājiem

Abonēto presi bibliotēka glabā:

- Avīzes – 3 gadi,
- Žurnālus – 5 gadi,

Krājuma rekomplektēšanas iemesli:
- Dubleti,
- Nolietotie iespieddarbi,
- Novecojuši pēc satura,
- Izdevumi nav atgūstami lietotāju vainas dēļ, dzīvesvietas maiņas dēļ,
- Iespieddarbi u.c. dokumenti, kas pazuduši brīvpieejas apstākļos (līdz 0,3% no bibliotēkas krājuma vērtības);
- Mazizmantoti

Pasākums Vecumu bibliotēkā dzimtās valodas dienai.

21.02. Starptautiskajā dzimtās valodas dienā Vecumu bibliotēkā notika pasākums „Ak, valodiņ, cik pacietīga esi!"

Dzimtā valoda ir mūsu lielākais nacionālais dārgums – tā sacījis Endzelīns. Ir dārgumi, ko glabājam aiz deviņām atslēgām. Valodu lietojam ik dienu – gan skolās, gan veikalos, gan paliekamās grāmatās, gan viendienas ziņās. Valoda ir ne tikai jālieto, bet tā ir arī jākopj. Jā, mēs nedzīvojam diženā laikmetā. Tomēr, lai cik mazvērtīgs būtu tas, ko runājam vai rakstām, tas neatceļ mūsu atbildību par valodu, kurā to darām.

Arī mums, deviņām pasākuma dalībniecēm, šķita svarīgi pārrunāt jautājumus par valodas kopšanu, nepiesārņošanu un būtiskāko no šīm pārrunām kā vēstījumu nodot tālāk saviem bērniem, mazbērniem.

Rūpīgi šim pasākumam bija gatavojusies Iveta – kultūras darba organizatore. Iveta pastāstīja par valodu daudzveidību, par to, ka daudzas valodas izzūd, ka valodu politika ieņem nozīmīgu vietu ES darba kārtībā.

Interneta portālos Iveta bija atradusi piemērus, kādus pārpratumus rada neprasmīgs valodas pielietojums.

Vārda došanas procesā jaunie vecāki tiecas atvasītei ielikt vēl nedzirdētu, modernu vārdiņu, bet aizmirst ieklausīties, kā tas skan kopā ar uzvārdu, tad arī izveidojas smieklīgi (dažreiz pat nedelikāti) personvārdi, piemēram, Stīvs Gulbis, Vija Bija, Ilga Čuča, Kurts Ugunskurs, Smuidra Liepiņa u.c. Ar skumjām jūtam līdzi tiem bērniem, kuriem ar šādiem komiskiem personvārdiem jāsadzīvo līdz pat 15 gadu vecumam, kad vārdu un uzvārdu var nomainīt ar vecāku piekrišanu vai līdz 18 gadiem, kad jaunietis to var izdarīt patstāvīgi, neprasot atļauju no vecākiem.

Lai katrs pasākuma dalībnieks varētu sevi „uzlādēt" ar krietnu humora devu, Iveta nolasīja smieklīgākās „pērles" no skolēnu domrakstiem un krievvalodīgo atestācijas eksāmeniem. Reizē arī aizdomājāmies, kādus teikumus gan mēs sarakstītu, piemēram, angļu valodas atestācijas eksāmenā? Droši vien tie mūs visus uzjautrinātu.

Starp pasākuma dalībniecēm veidojās arī diskusija. Mammas un vecmammas bija ļoti bažīgas par to, ka lielākā daļa jauniešu maz lasa grāmatas. Daiļliteratūras sistemātiska nelasīšana liedz bagātināt vārdu krājumu. Savukārt mazs vārdu krājums ierobežo izteikšanās spējas, neveido skaistu valodu.

Mūsu dzimtā valoda ļauj mums iepazīties ar neskaitāmiem daiļliteratūras dārgumiem, veidot plašāku zināšanu apvārsni, mantot no iepriekšējām paaudzēm un nodot nākamajām uzkrāto pieredzi. Pasākuma dalībnieces tika aicinātas atcerēties un pastāstīt par grāmatām, ko pēdējā laikā bija izlasījušas. Katra klātesošā dalījās ar savām atziņām par izlasīto. Lasītājas vērtīgas atziņas mantoja no šādām grāmatām: Dž. Korija „Mana vīra sieva", L.Railija „Olīvkoks", Hosans Abu Meri „Libānietis. Sirdī latvietis", D. Šadres „Ceļmalas puķes", A.Slepiks „Mans vārds ir Marīte", V. Volkēviča „Pļauka". Savukārt Georgijs Logins ir atgriezies pie jaunības dienu literatūras, pārlasījis vācu dižgara Gētes daiļdarbus un secinājis, ka problēmas, kas pastāvējušas agrāk sabiedrībā un politikā, aktuālas arī ir šodien. Tāpēc Gētes atziņas nenoveco, tāpat kā pats klasiķis. Tālākās sarunas norisinājās pie tējas vai kafijas tases.

Vecumu bibliotēkas vadītāja A. Locāne, foto L.Logina

Uzsākts ceļojums grāmatu pasaulē

Kas visu izteic bez mēles?

Man saka: tā grāmata,

Ar viņu labākās spēles

Un mīļākā saruna”

/J.Rainis/

Uz pirmo tikšanos ar bibliotēku tika uzaicināti Vecumu pagasta mazie bērniņi no 2- 4 gadiem un kopā ar viņiem arī vecāki. Šāda vecuma bērni pagastā bija 5, bet uz pasākumu ieradās tikai 3 mazie cilvēciņi divu mammu un vecākā brāļa pavadībā. „Pirmo reizi, liekot solīti pie solīša, kopā ar vecākiem Tu esi atnācis uz bibliotēku. Šodien ir tā diena, kad ir uzsācies Tavs ceļojums grāmatu pasaulē. Grāmatās mēs varam rast atbildes uz neskaitāmajiem „kāpēc?”. Tagad Tu vēl esi maziņš, tāpēc šis ceļojums ir jāuzsāk kopā ar tēti, māmiņu, vecāko brāli vai māsu”, tā tika uzrunāti mazie bērniņi un viņu vecāki. Pasākuma mērķis bija mazulīšiem parādīt to vietu, kur „dzīvo” grāmatas, pastāstīt par daudzām brīnišķīgām grāmatām, rosinot mazajos interesi par tām. Gribējās, lai šo bagāto grāmatu krājumu redz arī bērnu vecāki, kuri būtu tie, kas savām atvasītēm mācītu lasītprasmi, nostiprinātu viņos interesi un cieņu pret grāmatu, veidotu lasītprieku. Lasīšanai priekšā ir ļoti liela nozīme mazās personības attīstībā un rakstura veidošanā. Ja vecākiem ir pozitīva attieksme pret lasīšanu, bērniem pirmā

lasīšanas pieredze ir patīkama un izveidojas labvēlīga attieksme pret lasīšanu kopumā. Tika piedāvātas dažādas grāmatas, piemēram, „skanošās" grāmatas, kuras māca konkrēta dzīvnieka izdoto skaņu, grāmatas priekšmetu vai dzīvu būtņu nosaukumu apgūšanai - „Mani pirmie vārdi", citas grāmatas – rotaļlietas ar pārsteigumiem, pasakas, pirmās enciklopēdijas. Burtiņus mazulīšiem palīdzēs apgūt literārās ābeces. Vēl vienu grāmatu kopu veidoja izdevumi, kas patikuši bērniem visās paaudzēs, piemēram, „Pifa piedzīvojumi", Raiņa „Lellīte Lolīte", grāmatas ar mākslinieces Margaritas Stārastes skaistajām ilustrācijām un daudzi citi iespieddarbi. Mūsdienās izdotās grāmatas ir sevišķi krāšņas ar burvīgiem zīmējumiem. Viena no iespieddarbu izstādēm bija adresēta konkrēti vecākiem ar padomiem bērnu audzināšanā, runas attīstībā, psiholoģiska satura grāmatas.

Mazajiem bibliotēkas apmeklētājiem tika uzdāvinātas krāsojamās grāmatas ar uzlīmēm un krāsainie zīmuļi.

Ir sākusies vasara, atvaļinājumu laiks. Novēlu ģimenēm vērtīgus, skaistus un neaizmirstamus kopā pabūšanas mirkļus.

Vecumu pagasta bibliotēkas vadītāja Aija Locāne

B
D

Izstādes

Imants Ziedonis
Imants Ziedonis
Man labvēlīgā tumšā
Imants Ziedonis
TRIOLETAS
Imants Ziedonis
Tauriņu uzbrukums
Cejmallapas
„Pacenties pacīt,
ka vieglī īst.
Pielīec man, pielīec
roku mazliņ!"
/ I. Ziedonis/
3.05. Tautas dzejniekam Imantam Ziedonim - 85

ЛЕВ ТОЛСТОЙ
ЛЕВ ТОЛСТОЙ
ĻEVS TOLSTOJS
Patiesības atklāsme – rakstnieka Ļeva Tolstoja
panākumu avots
9.09. krievu rakstniekam
Ļevam Tolstojam - 190

21.09. aktrisei, ...ejniecei
Birutai Skujeniecei - 130
Jānis Sudrabkalns
Klodijai

ERIHS MARIJA REMARKS
ERIHS MARIJA REMARKS
Mīli savu tuvāko
ERIHS MARIJA REMARKS
MĒLNAIS OBELISKS
Ēriha Marijas Remarka darbi – Pirmā pasaules kara un pēckara laika tēlojumi
22.06. vācu rakstniekam Ēriham Marijam Remarkam - 120
ERIHS MARIJA REMARKS
RIETUMU FRONTĒ BEZ PĀRMAIŅĀM
ERIHS MARIJA REMARKS
LISABONAS NAKTS
E.M.REMARKS
TRĪS DRAU

AIVARS KĻAVIS
Rīgas kupritis
"PAGĀTNE PATIESĪBĀ IR ŠODIENA, BET PATIESĪBA PAR ŠODIENU MEKLĒJAMA PAGĀTNĒ" /A.KĻAVIS/
17.07. RAKSTNIEKAM AIVARAM KĻAVIM -65
Aivars Kļavis
CEĻOJOŠA CIRKA GUSTEKNI
PIESMIETAIS KARAVĪRS
VĪNPUS VĀRTIEM
A diamindes akots

LATVIJAS KULTŪRAS VĒSTURE
Kārlis Zāle
Kārlis Zāle – latviešu monumentālās tēlniecības izcilākais pārstāvis
28.10. TĒLNIEKAM KĀRLIM ZĀLEM - 130

Ādolfs Alunāns – latviešu teātra pamatlicējs
11.10. dramaturgam, aktierim, režisoram
Ādolfam Alunānam – 170
LATVIEŠU RAKSTNIECĪBA
biogrāfijās
ĀDOLFS ALUNĀNS
Kas tie tādi, kas dziedāja

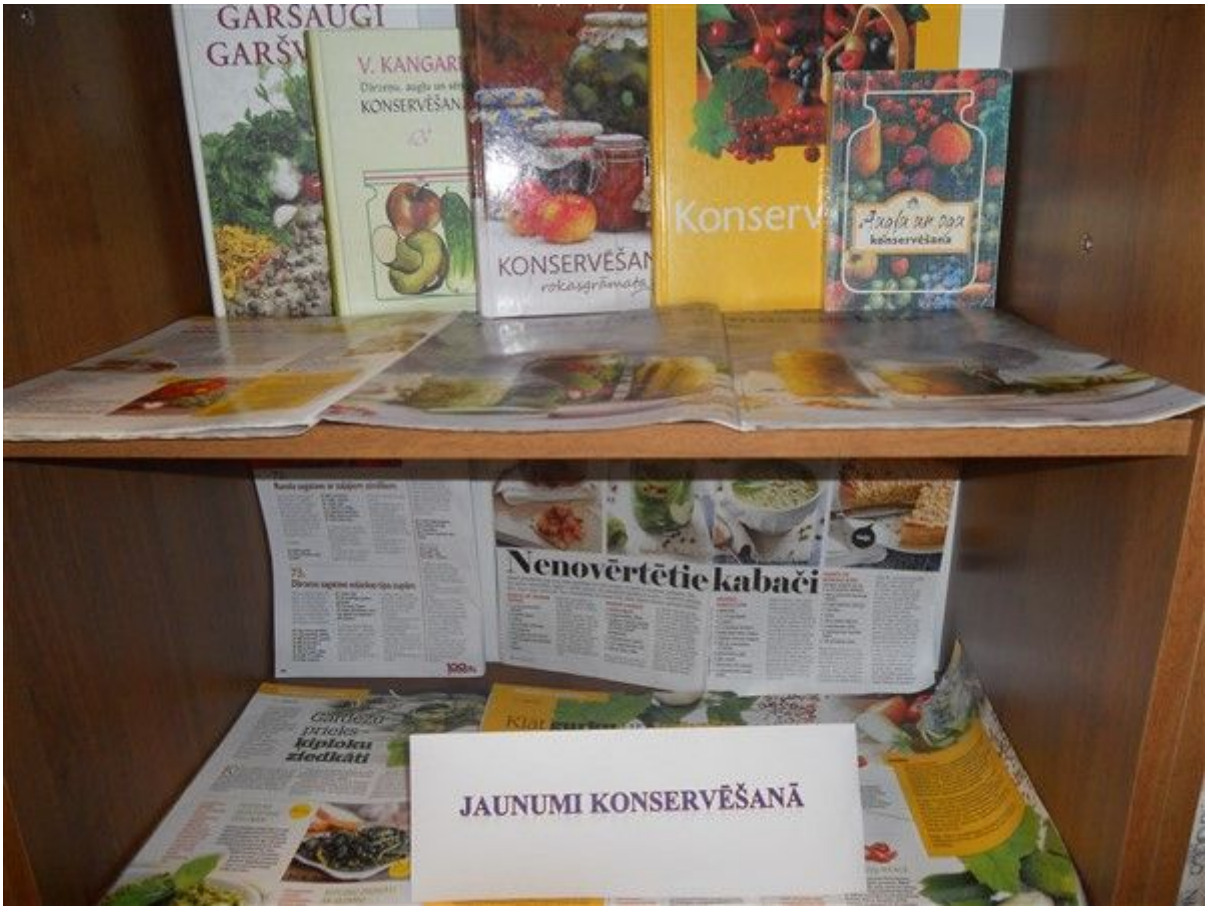
GARSAUGI
KONSERVĒŠANA
Konserv
Ābola un roz konservēšana
Nenovērtētie kabači
JAUNUMI KONSERVĒŠANĀ

DĀRZKOPJA
ROKASGRĀMATA
Pipa Grinvuda
VAIRĀK NEKĀ 700 ATTĒLU
GADS
DĀRZĀ
400
dārzeņi,
saknes un
Dārza darbi sākušies...